

Vlaams
Parlement

ingediend op **1748** (2018-2019) – Nr. 3
25 mei 2019 (2018-2019)

Verslag

namens de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Innovatie en Wetenschapsbeleid
uitgebracht door Matthias Diependaele

over de conceptnota voor nieuwe regelgeving

van Peter Van Rompuy, Robrecht Bothuyne,
An Christiaens en Sonja Claes

betreffende de verankering
van welvaart in Vlaanderen

Samenstelling van de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Innovatie en Wetenschapsbeleid:

Voorzitter: Jos Lantmeeters.

Vaste leden:

Matthias Diependaele, Andries Gryffroy, Jos Lantmeeters, Grete Remen, Axel Ronse, Sabine Vermeulen;

Robrecht Bothuyne, An Christiaens, Sonja Claes, Peter Van Rompuy;

Emmily Talpe, Daniëlle Vanwesenbeeck;

Yasmine Kherbache, Bart Van Malderen;

Imade Annouri.

Plaatsvervangers:

Paul Cordy, Annick De Ridder, Lieve Maes, Lorin Parys, Miranda Van Eetvelde, Peter Wouters;

Jenne De Potter, Martine Fournier, Jamila Hamddan Lachkar, Koen Van den Heuvel;

Franc Bogovic, Willem-Frederik Schiltz;

Rob Beenders, Güler Turan;

Wouter Vanbesien.

Documenten in het dossier:

1748 (2018-2019) – Nr. 1: Conceptnota voor nieuwe regelgeving

– Nr. 2: Verslag van de hoorzittingen

De Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Innovatie en Wetenschapsbeleid behandelde op 13 december 2018 de conceptnota van Peter Van Rompuy, Robrecht Bothuyne, An Christiaens en Sonja Claes betreffende de verankering van welvaart in Vlaanderen.

1. Toelichting

Peter Van Rompuy geeft toelichting bij de conceptnota. Hij stelt dat het thema verankering niet alleen in Vlaanderen maar in heel Europa aan belang wint. Het staat bovenaan de economische en politieke agenda. Die discussie kan en moet ook in de commissie Economie van het Vlaams Parlement worden gevoerd. De voorstellen in de conceptnota zijn niet te nemen of te laten. De indieners staan open voor een gesprek over de manier waarop kan worden voortgewerkt.

Voor een exportregio als Vlaanderen is een competitief economisch klimaat, onder meer op het vlak van fiscaliteit en logistiek, een belangrijke manier om welvaart te verankeren. Tegelijk is er een tendens om te zorgen voor de bescherming van strategische infrastructuur, de publieke infrastructuur in het bijzonder maar niet alleen, tegen ongewenste buitenlandse inmenging of een verlies van controle.

In Vlaanderen is slechts 1 procent van de ondernemingen voor meer dan de helft in buitenlandse handen. Die relatief kleine groep zorgt wel voor een toegevoegde waarde van 45 miljard euro en voor de tewerkstelling van bijna 400.000 werknemers. Het overgrote deel van die buitenlandse investeerders komt uit Europa of de Verenigde Staten. Maar dat betekent geenszins dat er geen waakzaamheid geboden is voor buitenlands staatskapitalisme en het gebrek aan wederkerigheid van de openheid van bepaalde economische markten. Vlaanderen moet erover waken dat het de controle behoudt over zijn strategische infrastructuur, bijvoorbeeld het energie- of telecomnetwerk, met het oog op de toekomstige economische ontwikkeling en de nationale veiligheid.

Ook het behoud van hoofdzetels van ondernemingen in Vlaanderen is van vitaal belang. Onderzoek toont aan dat hoofdzetels dubbel zoveel omzet creëren en een derde meer werkgelegenheid dan filialen.

Uiteraard moet de overheid buitenlandse investeringen in Vlaanderen blijven promoten en mag ze niet vervallen in protectionisme, maar dat moet samengaan met het beschermen van strategische sectoren en het behoud van private hoofdzetels in Vlaanderen. Op die manier kan aan echte welvaartsverankering worden gedaan.

Bij offensieve verankering is het cruciaal dat de overheid investeert in essentiële economische factoren, zoals goed geschoolde arbeidskrachten en een aanvaardbare belastingdruk. Dat strookt met het algemeen beleid dat deze regeerperiode werd gevoerd. De conceptnota gaat vooral in op de behoefte aan defensieve verankering.

Verankering in Vlaanderen

Een studie van de Hogeschool VIVES gaat in op het belang van het behoud van een hoofdzetel voor de strategische beslissingen. Zoals al vermeld, is de omzet dubbel zo groot en de tewerkstelling een derde groter in een hoofdzetel dan in een filiaal. Bovendien is de groei van de werkgelegenheid bij een hoofdzetel duidelijk hoger: 4,7 procent tegenover 3,2 procent in een filiaal.

Uit een recente studie van het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) blijkt dat van de 520.000 onderzochte Vlaamse ondernemingen er 4111

voor minimaal 50 procent onder controle van één buitenlands bedrijf staan. Ze zorgen wel voor 30 procent van de toegevoegde waarde en 25 procent van de private loontrekkende werkgelegenheid van de niet-financiële Vlaamse economie. De meeste buitenlandse aandeelhouders (van minimaal 50 procent) zijn afkomstig uit buurlanden: Nederland (20 procent), Frankrijk (12 procent), Duitsland (12 procent), Luxemburg (6 procent) en het Verenigd Koninkrijk (5 procent). Ook de Verenigde Staten scoren hoog met 13 procent. Opvallend is dat China met 'maar' 3 procent van de ondernemingen een minder hoog aandeel heeft. Dit betekent niet dat er geen waakzaamheid geboden is voor vormen van staatskapitalisme.

Strategische sectoren

Het Departement EWI heeft ook al een rapport opgesteld waarin de voor Vlaanderen belangrijke sectoren worden opgelijst en wordt nagegaan welke mechanismen er vandaag al bestaan bij buitenlandse strategische overnames in de publieke sector. Dat is een nuttig rapport, op basis waarvan in het parlement verder kan worden gediscussieerd. Op het federale niveau zou dringend een dergelijke nota moeten worden gemaakt.

Peter Van Rompuy meent dat de bescherming van private ondernemingen met een grote terughoudendheid moet worden aangepakt om niet te vervallen in protectionisme. Elke maatregel in dat opzicht moet overigens bij de Europese Unie worden afgetoetst. Maar volgens de indieners van de conceptnota kan er wel worden nagedacht over een betere ondersteuning van opschalende ondernemingen van eigen bodem om te vermijden dat ze in een vroeg stadium worden overgenomen door buitenlandse investeerders.

Bepaalde kritische infrastructuur is al in handen van private spelers en die sectoren moeten het voorwerp uitmaken van overheidsregulering. Daarbij denken de indieners van de conceptnota bijvoorbeeld aan de licenties voor een vierde mobiele operator en aan het 5G-netwerk. Die zouden niet in handen mogen vallen van buitenlandse staatsbedrijven.

Beschermingsmechanismen

Omdat het beter is te voorkomen dan te genezen zou een ex-antecontrolemechanisme kunnen worden uitgewerkt. In Vlaanderen noch op het federale niveau bestaat echter de mogelijkheid tot een voorafgaand toezicht op overnames of participaties. Nochtans heeft het Vast Comité van Toezicht op de Inlichtingendiensten in 2005 al gepleit voor een dergelijk mechanisme.

Wel is in het onlangs goedgekeurde Bestuursdecreet al een belangrijke stap voorwaarts gezet. De Vlaamse Regering kan de overname van een strategische sector in handen van Vlaamse (en lokale) overheden – achteraf – nietig verklaren.

Op het Europese niveau wordt gewerkt aan een regelgeving om een voorafgaande screening mogelijk te maken. De lidstaten blijven daarbij vrij om al dan niet stappen te zetten. Het is interessant om na te gaan welk standpunt Vlaanderen kan innemen in dit Europese proces en of voorbereidingen worden getroffen om met dit instrument aan de slag te gaan.

Nieuw beleid

De indieners van de conceptnota doen een aantal voorstellen voor nieuw beleid tot verankering van de welvaart in Vlaanderen. Met de beschermingsclausule in

het Bestuursdecreet is een belangrijke stap gezet. Volgens Peter Van Rompuy zou die kunnen worden verwijnd door:

- de clausule te beperken tot niet-Europese overnemers;
- de mogelijkheid op te nemen om vooraf een 'geen bezwaar'-verklaring te verkrijgen, zodat de overnemer over rechtszekerheid kan beschikken;
- de beslissing van de overheid niet te beperken tot de keuze tussen 'geen bezwaar' of de volledige nietigverklaring, maar ook het opleggen van bepaalde voorwaarden of beperkingen door de Vlaamse Regering mogelijk te maken;
- naar Nederlands model een 'afkoelingsperiode' in te lassen voor de overname effectief plaatsvindt. Die periode zou de tijd geven om met de nodige due diligence de overname voor te bereiden.

Twaalf van de zevenentwintig Europese lidstaten beschikken al over een dergelijke beschermingsmaatregel. De federale overheid zou volgens de indieners ook een dergelijke maatregel kunnen nemen. De infrastructuur waarover het federale niveau beschikt, is immers van belang voor de Vlaamse economie.

Een andere mogelijke nieuwe maatregel betreft de kapitaalverstrekking. Voor Vlaamse start-ups en scale-ups is het moeilijk om door te groeien zonder buitenlands kapitaal. Het is niet evident om in Vlaanderen in een kapitaalronde meer dan 50 miljoen euro op te halen. De indieners van de conceptnota stellen daarom voor een Vlaams verankeringsfonds op te richten. Dit zou kunnen gebeuren met middelen die uit de exit uit andere fondsen voortvloeien. Op een weloverwogen manier zou het fonds kunnen bijdragen tot verankering van strategische infrastructuur, al dan niet door een beroep te doen op het private spaarwezen. De conceptnota bevat een eerste voorstel. De middelen zouden bijvoorbeeld kunnen worden gebruikt om een belang te nemen in de Brussels International Airport Company, waardoor Vlaanderen op termijn zijn economische belangen op lange termijn kan veiligstellen.

Een derde voorstel is na te gaan of niet meer kan worden gedaan met de middelen die pensioenfondsen en verzekeraars verzamelen. België kent relatief kleine pensioenfondsen, maar de markt groeit gestaag waardoor naar schatting toch al 30 tot 40 miljard euro beschikbaar is. Er zijn enkele grote verzekeraars die altijd op zoek zijn naar rendabele investeringen op lange termijn. Een deel van die infrastructuur wordt gebouwd met steun van de Vlaamse overheid, bijvoorbeeld in zorgcentra en onderwijs. Het zou interessant zijn ervoor te zorgen dat de, weliswaar beperkte, winstmarges kunnen terugvloeien naar investeerders van eigen bodem.

Het is belangrijk voor Vlaanderen om te beschikken over het beste management-talent. De indieners denken bijvoorbeeld aan een leerstoel voor Vlaamse verankering bij de Vlerick Business School.

Een laatste punt betreft het stemrecht en het aandeelhouderschap in ondernemingen, maar dat is een federale bevoegdheid. Instap van buitenlands kapitaal moet mogelijk zijn zonder de volledige controle uit handen te geven.

De indieners willen hierover het debat aangaan en staan open voor andere en misschien wel betere voorstellen.

2. Hoorzittingen en verdere behandeling

Op 31 januari en 21 februari 2019 hield de commissie hoorzittingen over deze conceptnota. Daarover werd verslag uitgebracht in *Parl.St.* VI.Parl. 2018-19, nr. 1748/2.

De conceptnota werd daarna niet verder behandeld door de commissie.

Jos LANTMEETERS,
voorzitter

Matthias DIEPENDAELE,
verslaggever